

रोल नं.

Roll No.

परीक्षार्थी कोड को उत्तर-पुस्तिका के मुख-पृष्ठ पर अवश्य लिखें ।

Candidates must write the Code on the title page of the answer-book.

- कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 4 हैं ।
- प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिए गए कोड नम्बर को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख-पृष्ठ पर लिखें ।
- कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में 8 प्रश्न हैं ।
- कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें ।
- इस प्रश्न-पत्र को पढ़ने के लिए 15 मिनट का समय दिया गया है । प्रश्न-पत्र का वितरण पूर्वाह्न में 10.15 बजे किया जायेगा । 10.15 बजे से 10.30 बजे तक छात्र केवल प्रश्न-पत्र को पढ़ेंगे और इस अवधि के दौरान वे उत्तर-पुस्तिका पर कोई उत्तर नहीं लिखेंगे ।
- Please check that this question paper contains 4 printed pages.
- Code number given on the right hand side of the question paper should be written on the title page of the answer-book by the candidate.
- Please check that this question paper contains 8 questions.
- **Please write down the serial number of the question before attempting it.**
- 15 minutes time has been allotted to read this question paper. The question paper will be distributed at 10.15 a.m. From 10.15 a.m. to 10.30 a.m., the student will read the question paper only and will not write any answer on the answer-book during this period.

मराठी

MARATHI

निर्धारित समय : 3 घण्टे

Time allowed : 3 hours

अधिकतम अंक : 100

Maximum Marks : 100

1. खालीलपैकी कोणतीही पाच वाक्ये कंसात दिलेल्या सूचनांप्रमाणे बदलून लिहा : 15
- (i) मुलगी लगलगीने कामाला लागली. (अनेकवचन करा.)
- (ii) काल दिवसभर आकाश ढगाळ होते, त्यामुळे अजिबात सूर्यदर्शन झाले नाही.
(विरुद्ध अर्थाचे वाक्य करा.)

- (iii) दूरदर्शनवरील कार्यक्रम पाहण्यात ती रंगून गेली. (वाक्यात योग्य विशेषण वापरा.)
- (iv) गच्चीत वाळत घातलेले सगळे कपडे अचानक आलेल्या मुसळधार पावसाने चिप्प भिजले.
(संयुक्त वाक्य करा.)
- (v) वक्ता व्यासपीठावर उभा राहिला. त्याने सर्व श्रोत्यांवरून नजर फिरवली. त्याचे भाषण ऐकण्यास लोक उत्सुकतेने बसले आहेत, असे त्याला दिसले.
(तिन्ही वाक्ये जोडून एकच वाक्य करा.)
- (vi) रेडिओवर सुमधुर शास्त्रीय संगीत लागले होते.
(‘शास्त्रीय संगीत’ ऐवजी ‘नाट्यगीते’ शब्द वापरा.)
- (vii) गणपतराव रोज सकाळी नियमाने फिरायला जातात. (भूतकाळ करा.)

2. (i) नामे बनवा : संतप्त, उत्साही, अस्वस्थ 3
- (ii) वचन बदला : आसू, नद्या 2
3. कंसांतील शब्दांची योग्य रूपे वापरून वाक्ये पूर्ण करा : (कोणतीही पाच) 5
- (i) तुझ्या _____ माझी झोपमोड झाली. (हालचाल)
- (ii) हसताना तिच्या गालावर सुंदर खळी _____. (पडणे)
- (iii) _____ चोराचा पाठलाग करून त्याला पकडले. (लोक)
- (iv) त्याने _____ अंगावरून हात फिरवला. (मांजर)
- (v) तिच्या _____ दुःखाचा आघात झाला. (मन)
- (vi) वीरमरणामुळे तानाजी _____ अमर झाला. (इतिहास)
- (vii) _____ नवीन मॉडेल अल्पावधीत लोकप्रिय झाले. (गाडी)

4. पुढील उतारा वाचून त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे तुमच्या शब्दांत लिहा : 10

भाषा कधी स्थिर नसते. नदीच्या प्रवाहाप्रमाणे ती सापडेल त्या बाटेने वाहत असते. साहजिकच तिच्यात सतत बदल होत असतात. काही शब्द मागे पडतात, काही शब्दांचे अर्थ बदलतात; व्यक्तींचे उल्लेख करण्याच्या पद्धती बदलतात. पत्रांचे मायने बदलतात. शुद्धलेखनाचे नियम बदलतात. शब्दांच्या सामान्य रूपां बाबतचे संकेत बदलतात. अगदी वाक्यरचनांचे साचे सुद्धा बदलतात. कुठलीही नैसर्गिक भाषा या सततच्या बदलांना अपवाद ठरत नाही. किंबहुना असे बदल होणे हेच भाषेच्या जिवंतपणाचे लक्षण असते. भाषा बदलायची थांबली तर ती संपली, मृत

झाली; असे म्हणता येते. भाषेत बदल होतात कारण समाजात बदल होतात. पोषाखाच्या पद्धती, खाण्यापिण्याच्या सवयी, प्रवासाच्या सोयी, कुंटुंबांची व नात्यांची घडण जीवनाच्या सर्वच अंगांत सतत बदल होत असतो आणि त्याचे प्रतिबिंब भाषेत उमटत असते. जीवनात भाषा असते आणि भाषेत जीवन असते, असे आपण म्हणतो ते याच अर्थाने.

- (i) लेखकाने भाषेला कोणती उपमा दिली आहे ?
- (ii) भाषेत कोणकोणत्या बाबतीत बदल होतात ?
- (iii) भाषा मृत झाली असे केव्हा म्हणतात ?
- (iv) समाजात कोणकोणत्या बाबतीत बदल होतात ?
- (v) “जीवनात भाषा असते आणि भाषेत जीवन असते” या विधानाचा अर्थ काय ?

5. पुढीलपैकी **एका** विषयावर निबंध लिहा :

15

- (i) गणेशोत्सवाचे बदललेले स्वरूप
- (ii) प्रदूषणाची समस्या
- (iii) माझा आवडता खेळ
- (iv) मतदान करणे : नागरिकांचे कर्तव्य

6. (अ) पुढीलपैकी कोणत्याही **दोन** अवतरणांचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा :

10

- (i) “कुऱ्हाडीच्या छायेत निर्भय उभा असलेला माणूस ते आज पहिल्यांदाच पाहत होते.”
- (ii) “वरवरच्या आनंदात सुफलतेच्या क्षणाची शीग भरताच ही फुले विनाशाचे कुणाला न उमगणारे तीव्र शर भराभर फेकीत जातात.”
- (iii) “माझे धैर्य कदापि खचणार नाही.”
- (iv) “ज्यांनी हे पाठवलं ते आपले मित्र असतीलच असे नाही.”

(ब) पुढीलपैकी **दोन** प्रश्नांची संक्षिप्त उत्तरे लिहा :

10

- (i) फ्रेंच माणसाचे फ्रेंच भाषेचे प्रेम ‘तुकोबांची माळ’ या पाठातून कसे व्यक्त झाले आहे ?
- (ii) ऑडिटरने कोणते आक्षेप घेतले आणि त्यांना छत्रपती शाहू महाराजांनी कोणते उत्तर दिले ?
- (iii) तानूच्या व्यक्तिमत्त्वाचे विशेष सोदाहरण स्पष्ट करा.

7. (अ) पुढीलपैकी कोणत्याही दोन अवतरणांचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करा :

10

- (i) “चराचरी गुरु तरावयाला नरा शिरांवरि हरी ।
जरा तरि समज धरी अंतरी ॥”
- (ii) “आधिचा प्रसाद घेत, पुढची ऐकीत साद
नादातच शीळ वाजवीत चाललो.”
- (iii) “हिरव्या शेतांवरी सावळा रंग रुळे आकाशी
तृप्तीच्या पंखांत पोपटी तृणपात्यांच्या राशी”

(ब) पुढीलपैकी एका प्रश्नाचे थोडक्यात उत्तर द्या :

5

- (i) कवीला कोणकोणत्या गोष्टींना मुकावे लागले ? का ?
- (ii) माणसाने झाडांपासून कोणती जीवनमूल्ये घ्यावीत असे
नीळकंठ महाजन यांना वाटते ?

8. (अ) गौरी देशपांडे यांनी ‘राजा’ या कुत्र्याचे शब्दचित्र कसे रेखाटले आहे ?

10

किंवा

‘दारिद्र्यात स्वाभिमानाला जास्त तीक्ष्ण धार असते’ हे लेखिकेने कशा प्रकारे स्पष्ट केले आहे ?

(ब) पुढीलपैकी एका प्रश्नाचे संक्षिप्त उत्तर लिहा :

5

- (i) कथानायिकेने बुवाला ब्रह्मचर्याबद्दल कोणता विचार ऐकवला ?
- (ii) वृक्ष हा माणसापेक्षा का ज्ञानी आहे ?